

سازمان ارشاد قرآن الکریم

جمهوری اسلامی ایران

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
معاونت قرآن و عترت

شوه نامه تقسیم بندی

مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام

(پیوست شماره ۲ دستورالعمل اجرائی، ضوابط و مقررات تأسیس،
فعالیت و تغییرات مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت)

شهریور ۱۴۰۰

هیأت هماهنگی صدور مجوز مؤسسات قرآنی مردمی

❖ مقدمه:

امروزه مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام به عنوان یکی از مؤثرترین پایگاه‌های دینی در توسعه و تعمیق فرهنگ قرآنی جامعه محسوب شده که با حضور و فعالیت جمعی از فرهیختگان و علاقمندان آستان مقدس کلام وحی در اعتلای فرهنگی و اعتقادی آحاد مردم و جهت بخشیدن به حرکت‌های قرآنی در جامعه نقشی اساسی دارند. مؤسسات قرآنی به منظور انجام وظایف ارزشمند و مقدس، حفظ پویایی و همچنین ارتقای توانمندی خود، نیازمند الگو و افقی روشن از انتظارات جامعه و وضعیت مطلوب دارند تا سمت و سوی برنامه‌ها و فرآیندهای مربوطه را تنظیم و در نهایت کارآیی و اثربخشی اقدامات خود را ارتقاء بخشند. بی‌شک نظام تقسیم‌بندی مؤسسات یکی از عوامل تأثیرگذار در کیفیت و تعالی برنامه‌ها و خدمات مؤسسات بوده و تأکید بر استمرار آن در طول فعالیت تشکلهای، نوید بخش دستیابی آنها به افق‌های ترسیم شده در چشم‌انداز نظام مقدس اسلامی است.

از سوئی دیگر با اجرای نظام تقسیم‌بندی مؤسسات، مخاطبان حقیقی و حقوقی آنها، با علم به سطح خدمات مؤسسه نسبت به تطبیق انتظارات خود از مؤسسه و تعامل متناسب اقدام خواهند نمود. در این میان دستگاه‌های مسئول و بهره‌بردار ذیربط نیز با رصد و تحلیل وضعیت موجود مؤسسات مختلف، گام‌های مؤثرتری در مسیر توسعه و تعمیق فعالیت‌های قرآنی و ارتقاء و کارآمدی تشکلهای قرآنی و رفع موانع پیش‌روی آنها خواهند داشت.

تقسیم‌بندی مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام از بدو تأسیس، در راستای امر فوق‌الذکر و تحقق اهداف زیر، تکلیفی است که تبصره ماده ۱۱ دستورالعمل اجرائی، ضوابط و مقررات تأسیس، فعالیت و تغییرات مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام نسبت به آن تأکید و اجرای آن را مستند به شیوه‌نامه مربوطه الزامی دانسته است. بدین منظور شیوه‌نامه پیش‌رو تهیه و با تصویب هیأت رسیدگی به امور مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام بعنوان الحاقیه لازم‌الاجراء، ضمیمه دستورالعمل فوق‌الذکر گردید. خاطر نشان می‌سازد بمنظور زمینه‌سازی جهت ارتقاء کیفی فعالیت مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام و تجلیل از فعالیت‌های برتر، موضوع رتبه‌بندی مؤسسات طی شیوه‌نامه دیگری تهیه و پس از تأیید هیأت رسیدگی عملیاتی خواهد شد.

هیأت‌های صدور مجوز مؤسسات قرآنی مردمی

ماده ۱- اهداف:

- ❖ تبیین افق‌های مطلوب در فعالیت‌های مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام
- ❖ الگوسازی برای مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام
- ❖ تفکیک ویژگی‌های تخصصی لازم برای مؤسسين و مدیران حوزه‌های مختلف فعالیت‌های قرآنی
- ❖ ارتقاء کیفی فعالیت مؤسسات
- ❖ شناخت وضعیت مؤسسات در هر مقطع از زمان
- ❖ احصاء مؤسسات بر حسب ظرفیت‌ها، توانائی‌ها و موضوع فعالیت‌ها
- ❖ آگاهی از میزان تحقق اهداف در توسعه کمی و کیفی مؤسسات
- ❖ رصد فرصت‌ها و تهدیدها، ضعف‌ها و قوت‌ها و زمینه‌سازی برای حرکت در مسیر تعالی و ارتقاء کارآمدی مؤسسات
- ❖ ایجاد امکان تعامل سازمان یافته و اختصاصی با مؤسسات مطابق با ویژگی آنها
- ❖ بهره‌مندی مؤسسات از مزایا و حمایت‌ها متناسب با سطح خدمات
- ❖ ممانعت از ارائه خدمات ضعیف و غیرکارشناسانه از سوی افراد غیر متخصص در مؤسسات قرآنی
- ❖ احصاء میزان نیازمندی هر استان به سطوح مختلف مؤسسات و جهت‌گیری به منظور رفع آنها

ماده ۲- هیأت رسیدگی پس از بررسی توان و احراز امکانات انسانی و پشتیبانی مؤسسات، نسبت به صدور مجوز با عناوین "عمومی"، "تخصصی تک منظوره" و "تخصصی چند منظوره" اقدام می‌کند.

تبصره: هیأت رسیدگی پس از گذشت ۲ سال از فعالیت موسسه، با درخواست موسسه نسبت به ارتقاء گستره فعالیت آن اتخاذ تصمیم خواهد کرد. زمان مذکور در موارد خاص به تشخیص هیأت رسیدگی، قابل تغییر خواهد بود.

ماده ۳- حوزه و نوع فعالیت مؤسسات:
الف) فعالیت‌های مؤسسات عمومی:

عنوان فعالیت	سطح فعالیت	حوزه فعالیت
صحیح خوانی قرآن (روخوانی - روانخوانی - فصیح خوانی - تجوید نماز)	آموزش عمومی	آموزشی
ترجمه و مفاهیم عمومی قرآن		
حفظ عمومی قرآن کریم		
آموزش قرآن ویژه خردسالان		
ابتتهال، جمع خوانی، تواشیح، مدیحه سرائی، وعظ و خطابه، اذان و مناجات		
تجوید و صوت و لحن عمومی		
ترتیل		
احکام شرعی		
دوره‌های آموزشی دینی عمومی (نهج البلاغه، صحیفه سجاده، حدیث، سیره معصومین و ...)		
حفظ، قرائت، مفاهیم، تفسیر عمومی قرآن کریم، هنری و ادبی	برگزاری مسابقات و سنجش معلومات قرآنی	تبلیغی ترویجی
محافل انس با قرآن، کرسی‌های تلاوت، جشن‌ها، سوگواری‌ها، تواشیح، جمع خوانی، ابتتهال، اذان و مدیحه سرائی	برگزاری جلسات و محافل	
عرضه محصولات فرهنگی - قرآنی	عرضه محصولات فرهنگی - قرآنی	

امضاء اعضاء هیأت هماهنگی :

ب) فعالیت‌های مؤسسات چند منظوره تخصصی:

حوزه فعالیت	سطح فعالیت	نوع فعالیت
آموزشی	آموزش تخصصی	حفظ، قرائت، ترجمه، تدبر، تفسیر، زبان و ادبیات عرب، علوم قرآن و حدیث و هنرهای قرآن
		تربیت معلم، مدرس، ممتحن و داور در گرایش‌های مختلف علوم و فنون معارف اسلامی
		روش تحقیق، تدریس و تبلیغ علوم و معارف اسلامی و روش تفسیر گوئی
		کلاس‌های تقویتی درس قرآن و دینی مقاطع مختلف تحصیلی
		مدیریت مؤسسات، مراکز، محافل و مجامع قرآنی
		برگزاری کلاس‌های آمادگی جهت ورود به مقاطع مختلف تحصیلات تکمیلی در رشته‌های الهیات
		تربیت مربی روخوانی و روانخوانی
		تهیه و تدوین برنامه‌های درسی، کتب و منابع آموزشی در حوزه علوم دینی و قرآنی ویژه دوره‌های حضوری و غیر حضوری
تبلیغی ترویجی	انتشارات	چاپ و نشر قرآن کریم، کتب دینی و قرآنی و نشریات قرآن و عترت *
		کتابت و خوش‌نویسی قرآن کریم
		چاپ و انتشار پوستره‌های تبلیغی در حوزه قرآن و عترت
		طراحی، تولید، انتشار و توزیع خدمات و محصولات فرهنگی قرآن و عترت
		تولید و توزیع فن‌آوری آموزش‌های دینی و قرآنی همانند فیلم، نرم‌افزار، ابزار و وسایل کمک آموزشی
	اطلاع‌رسانی و ارتباطات	مسابقات، همایش‌ها، نمایشگاه‌ها و جشنواره‌های قرآن و عترت
		تأسیس پایگاه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی قرآن و عترت به منظور ترویج معارف قرآن و عترت و پاسخگویی به شبهات مربوطه *
		اجرای برنامه‌های هنری قرآن و عترت

امضاء اعضاء هیأت هماهنگی :

	جلب مشارکت های مردمی و ارائه خدمات اجتماعی	ترویج معارف قرآنی در زمینه انفاق، احسان، هم‌بستگی اجتماعی، مواسات و ... اجرای طرح ها و برگزاری مراسم و جشن‌های نیکوکاری و گل‌ریزان با هدف حمایت از محرومان و آسیب دیدگان اجتماعی مشارکت در اجرای طرح‌های اجتماعی مانند محرومیت زدایی و جمع آوری و توزیع کمک‌ها و حمایت‌ها
پژوهشی	مدیریت و اجرای برنامه‌های پژوهشی	انجام مطالعات و تحقیقات در حوزه فعالیت‌های قرآنی انجام مطالعات و تحقیقات در حوزه علوم دینی و قرآنی تألیف، ترجمه و تدوین کتاب و مقاله در حوزه دین و فرهنگ، قرآن و عترت گردآوری آثار قرآنی و ایجاد بانک‌های اطلاعاتی مربوط و عرضه آن‌ها تأسیس مؤسسات آموزش عالی و تحصیلات تکمیلی * تأسیس کتابخانه‌های تخصصی قرآن و عترت گردآوری، تألیف، تدوین مقالات و ترجمه قرآن کریم و متون و کتب حوزه علوم قرآنی به زبان‌های خارجی و بالعکس
مدیریتی	ارائه خدمات مدیریتی ^۱	تأسیس مدارس قرآنی * مشارکت یا مدیریت واحدها و برنامه‌های فرهنگی و قرآنی مؤسسات، نهادها و سازمان-های دولتی و غیر دولتی ارائه خدمات توانمند سازی، برگزاری دوره‌های ارتقاء شغلی و مهارتی، نظارت و ارزیابی عملکرد مؤسسات به سفارش مراکز ذی‌صلاح، ارائه روش‌های نوین اداری، مالی و آموزشی به مؤسسات ارائه خدمات قرآنی به سایر کشورها *
مشاوره‌ای	خدمات مشاوره‌ای	ارائه مشاوره در امور فرهنگی، دینی و قرآنی (استعدادیابی، تعیین سطح قرآنی و...) مشاوره تربیتی، اخلاقی، اعتقادی، مهارت‌های زندگی قرآنی ^۲ برگزاری کارگاه‌های سبک زندگی قرآنی، تشکیل و تحکیم خانواده

۱- مؤسسات ارائه دهنده خدمات مدیریتی باید حداقل در یکی از حوزه‌های قرآنی فعالیت داشته باشند و نمی‌توانند صرفاً به ارائه خدمات مدیریتی بپردازند.

۲- شرایط اختصاصی تأسیس موسسه با موضوع مشاوره در ضمیمه آمده است.

ج) فعالیت‌های مؤسسات تک منظوره تخصصی:

این مؤسسات بنا به درخواست متقاضیان مؤسسه و پس از احراز صلاحیت متقاضیان و مدیران و تأیید هیأت رسیدگی، صرفاً در یکی از حوزه‌های فعالیت مؤسسات چند منظوره تخصصی یا بخشی از یک حوزه، فعالیت خواهند کرد.

ماده ۴- مؤسسات چند منظوره تخصصی مجاز به انجام فعالیت‌های مؤسسات عمومی نیز هستند.

تبصره ۱: مؤسسات برای فعالیت‌های ستاره‌دار معین شده در جداول فوق و هر فعالیت دیگری که در جداول مذکور درج نشده است و مطابق مقررات قانونی نیاز به اخذ مجوز از دستگاه‌های دیگر نیز داشته باشد، باید قبل از انجام آن نسبت به اخذ مجوز لازم اقدام نمایند.

تبصره ۲: هیأت رسیدگی گستره فعالیت مؤسسات را در سه سطح شهرستان، استان و کشور معین می‌کند.

تبصره ۳: مؤسسات مجازند با کسب مجوز از هیأت رسیدگی، نسبت به ارائه خدمات خود به صورت بین‌المللی اقدام کنند.

تبصره ۴: مؤسسات مجازند خدمات خود را در فضای حقیقی و مجازی ارائه کنند.

ماده ۵- مؤسسات در صورت فراهم آوردن شرایط با تأیید هیأت رسیدگی، قادر به تغییر نوع و مجوز خود هستند.

ماده ۶- مؤسسات مجازند برای جبران هزینه‌های خدمات ارائه شده، متناسب با عرف مورد تأیید هیأت رسیدگی، شهریه دریافت کنند.

ماده ۷- ویژگی های اختصاصی مؤسسان، متقاضیان عضویت و مدیران عامل مؤسسات فرهنگی قرآن و عترت علیه السلام

الف) شرایط اختصاصی موسسان، متقاضیان عضویت و مدیران عامل مؤسسات عمومی:

شامل		ملاحظات	نحوه احراز	عناوین شرایط
مدیر عامل	مؤسسان و متقاضیان عضویت			
✓	✓	<p>* حداقل تحصیلات کاردانی برای اقلیت اعضای واجد شرایط زیر مجاز می باشد:</p> <p>۱- حافظان حداقل ۱۰ جزء قرآن</p> <p>۲- دارندگان رتبه اول تا سوم مسابقات معتبر استانی و بالاتر</p> <p>۳- دارندگان حداقل ۳ سال فعالیت مؤثر اجرایی یا آموزشی در مراکز رسمی قرآنی</p> <p>۴- اعضاء و مدیران مؤسسات قرآنی با حداقل ۳ سال سابقه مؤثر اجرایی یا آموزشی</p> <p>۵- متقاضیان در شهرهای کمتر از ۲۰۰۰۰ نفر جمعیت</p> <p>۶- متقاضیان در مناطق محروم براساس فهرست وزارت کشور</p> <p>۷- اساتید و مدیران قرآنی شاخص (بنا به تشخیص هیأت رسیدگی)</p>	ارائه مدرک یا گواهی رسمی	۱- داشتن تحصیلات حداقل کارشناسی یا معادل آن
✓	✓	افراد معاف از آزمون ها در شیوه نامه احراز صلاحیت ها تعیین شده اند.	آزمون مربوطه	۲- آشنا به فصیح خوانی، تجوید مقدماتی و درک مفاهیم قرآن
✓	✓		انجام مصاحبه حضوری	۳- آشنایی با فعالیت های (آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و ترویجی)
✓	✓	۱ سال سابقه فعالیت معتبر در مراکز رسمی قرآنی برای کلیه مؤسسين و متقاضیان عضویت و اشراف حداقل یک نفر از مؤسسين در زمینه فعالیت های اختصاصی پیشنهاد شده در اساسنامه مؤسسه. سابقه فوق برای مدیرعامل باید حداقل ۲ سال باشد. (موارد خاص در هیأت رسیدگی تصمیم گیری خواهد شد)	ارائه گواهی معتبر	۴- سابقه فعالیت های قرآنی
✓	---	۱ سال سابقه مدیریت معتبر در زمینه حداقل یکی از فعالیت های پیشنهادی در اساسنامه مؤسسه (موارد خاص در هیأت رسیدگی تصمیم گیری خواهد شد)	ارائه گواهی معتبر	۵- توانمندی اداره مؤسسه
✓	✓	قبولی در آزمون مدیریتی وفق منابع از پیش تعیین شده	قبولی در آزمون مربوطه	۶- آشنائی با اهم قوانین موضوعه و مقررات مربوط به حوزه قرآن کریم
---	✓	صرف داشتن توان تأمین مکان و امکانات به صورت بالقوه در بدو ارائه درخواست کافی است لکن متقاضیان باید پس از اخذ موافقت اصولی، نسبت به تأمین محل دفتر مؤسسه اقدام نمایند.	<p>۱- با ارائه مدارک لازم</p> <p>۲- بازدید از مکان و تجهیزات آن و انجام تحقیقات و مصاحبه با متقاضیان</p>	<p>۷- توان تأمین امکانات سخت افزاری و مکان شامل:</p> <p>* اقامتگاه قانونی مؤسسه: حداقل دارای مساحت ۳۰ متر مربع و یک اتاق اداری در اختیار</p> <p>* امکانات اداری، آموزشی و سایر امکانات متناسب با حوزه فعالیت</p>

امضاء اعضاء هیأت هماهنگی :

ب) شرایط اختصاصی متقاضیان و مدیران مؤسسات تک منظوره و چند منظوره تخصصی:

شامل		ملاحظات	نحوه احراز	عناوین شرایط
مدیرعامل	مؤسسان و متقاضیان عضویت			
✓	✓	* حداقل تحصیلات کاردانی برای اقلیت اعضای واجد شرایط زیر مجاز می باشد: ۱- حافظان حداقل ۱۰ جزء قرآن ۲- دارندگان رتبه اول تا سوم مسابقات معتبر استانی و بالاتر ۳- دارندگان حداقل ۵ سال فعالیت مؤثر اجرایی یا آموزشی در مراکز رسمی قرآنی ۴- اعضاء و مدیران مؤسسات قرآنی با حداقل ۴ سال سابقه مؤثر اجرایی یا آموزشی ۵- متقاضیان در شهرهای کمتر از ۲۰.۰۰۰ نفر جمعیت ۶- متقاضیان در مناطق محروم براساس فهرست وزارت کشور ۷- اساتید و مدیران قرآنی شاخص (بنا به تشخیص هیأت رسیدگی)	ارائه مدرک یا گواهی رسمی	۱- داشتن تحصیلات حداقل کارشناسی یا معادل آن
✓	✓	افراد معاف از آزمون ها در شیوه نامه احراز صلاحیت ها تعیین شده اند.	آزمون مربوطه	۲- آشنا به فصیح خوانی، تجوید مقدماتی و درک مفاهیم قرآن
✓	✓		انجام مصاحبه حضوری	۳- آشنایی کافی با فعالیت های (آموزشی، پژوهشی، تبلیغی و ترویجی)
✓	✓	۱/۵ سال سابقه فعالیت معتبر در مراکز رسمی قرآنی برای کلیه مؤسسين و متقاضیان عضویت و اشراف حداقل یک نفر از مؤسسين در زمینه فعالیت های اختصاصی پیشنهاد شده در اساسنامه مؤسسه. سابقه فوق برای مدیرعامل باید حداقل ۳ سال باشد.	ارائه گواهی معتبر	۴- سابقه فعالیت های قرآنی
✓	---	۱- ۳ سال سابقه مدیریت معتبر در زمینه حداقل یکی از فعالیت های پیشنهادی در اساسنامه مؤسسه ۲- توانمندی جذب عوامل متخصص در حوزه های مربوط	ارائه گواهی معتبر	۵- توانمندی اداره مؤسسه
✓	✓	قبولی در آزمون مدیریتی وفق منابع از پیش تعیین شده	قبولی در آزمون مربوطه	۶- آشنائی با اهم قوانین موضوعه و مقررات مربوط به حوزه قرآن کریم
---	✓	صرف داشتن توان تأمین مکان و امکانات به صورت بالقوه در بدو ارائه درخواست کافی است لکن متقاضیان باید پس از اخذ موافقت اصولی، نسبت به تأمین محل دفتر مؤسسه اقدام نمایند.	۱- با ارائه مدارک لازم ۲- بازدید از مکان و تجهیزات آن و انجام تحقیقات و مصاحبه با متقاضیان	۷- توان تأمین امکانات سخت افزاری و مکان شامل: * اقامتگاه قانونی مؤسسه: حداقل دارای مساحت ۳۰ متر مربع و یک اتاق اداری در اختیار * امکانات اداری، آموزشی و سایر امکانات متناسب با موضوع فعالیت مصوب

تبصره ۱: آزمون های مندرج در جداول فوق الذکر (مشمول بر آزمون های قرائت، مفاهیم و مدیریت) توسط هیأت رسیدگی اخذ خواهد شد و در صورت نیاز تفویض خواهد شد.

تبصره ۲: مؤسسات قرآنی که قبل از تصویب این شیوه نامه دارای پروانه فعالیت معتبر از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یا سازمان تبلیغات اسلامی بوده اند موظف اند در زمان تمدید نسبت به تطبیق اعضاء و مدیران خود با تمامی شرایط و ضوابط و مقررات مربوطه اقدام نمایند مگر در موارد خاص که هیأت رسیدگی آن ها را مستثنی کند.

امضاء اعضاء هیأت هماهنگی :

تبصره ۳: در موسسات تخصصی برای هر حوزه فعالیت باید یک نفر از اعضا در حوزه مربوطه تخصص داشته باشد. برای ارائه خدمات مدیریتی وجود یکی از اعضا دارای شرایط لازم (دانش آموخته رشته مدیریت یا حقوق، متناسب با نوع خدماتی که ارائه می کند) الزامی است.

تبصره ۴: این شرایط ویژه موسسان، متقاضیان عضویت و مدیران عامل موسسات با ساختار هیأت امنایی و نیز موسسان، اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل موسسات با ساختار عضو پذیر می باشد.

ماده ۸- این شیوه نامه مشتمل بر ۸ ماده و ۹ تبصره در هشتمین جلسه هیأت هماهنگی صدور مجوز مؤسسات قرآنی مردمی، مورخ ۱۴۰۰/۶/۳۰ به تصویب رسید و در سراسر کشور لازم الاجرا می باشد. هر گونه تغییرات در این شیوه نامه منوط به طرح و تصویب در این هیأت می باشد.

هیأت هماهنگی صدور مجوز مؤسسات قرآنی مردمی